

URČENÍ FÓRA A JEHO VÝZNAM PRO SPORY S MEZINÁRODNÍM PRVKEM - dokončení z čísla 4/2005

ZMPS jako norma vnitrostátního původu může stanovit pouze pravomoc tuzemských orgánů, resp. vymezit tuto pravomoc vůči pravomoci jiných států (tzv. mezinárodní pravomoc).³⁴ Může ji respektovat bez dalšího vymezení (a tím definovat pravomoc svých orgánů jako fakultativní), nebo ji může respektovat a vyvodit z ní důsledky pro svou vlastní pravomoc (typicky omezení se na úpravu nezbytnou viz § 39 odst. 3 ZMPS apod.) nebo ji popírat (a tím definovat svou vlastní pravomoc jako výlučnou viz § 43 odst. 1 ZMPS).

Základní pravidlo pro určení pravomoci soudů ČR je obsaženo ve druhé části ZMPS. Tato norma určuje tzv. mezinárodní pravomoc, tj. vymezení pravomoci českých soudů. Pravidlo pro určení mezinárodní pravomoci v případech sporů majetkové povahy je obsaženo v § 37 ZMPS.

Ustanovení obsahuje dvě možnosti pro založení pravomoci:

a) Situaci, kdy je mezinárodní pravomoc českých soudů (a tudíž i české fórum) založena touto normou. V souladu s jejím zněním je pravomoc českých soudů dána, je-li dána jejich příslušnost. Tu již neurčuje § 37, ale OSŘ. Jak uvádí komentář k tomuto zákonu, jde o příslušnost místní. Tím je vyjádřena i ona nutná míra intenzity vztahu k určitému území, která „opravňuje“ stát založit pro určité spory pravomoc jeho soudů k řešení.³⁵

Upozornit je ovšem třeba na tu skutečnost, že § 37 je přičítán obecný dosah. Jak toto uvádí výslovně Kučera, „použije se ho všude tam, kde pro určitý druh občanskoprávních věcí není v ZMPS upravena pravomoc výslovně zvláštním ustanovením“.³⁶

b) Situaci, kdy je mezinárodní pravomoc, resp. v tomto případě často již i příslušnost, dána prorogační dohodou stran. ZMPS v § 37 odst. 2 obsahuje možnost založení pravomoci českých soudů i dohodou stran. Tato dohoda může „zasáhnout“ následně pouze místní příslušnost. ZMPS na rozdíl od případu derogační dohody uvedené v § 37 odst. 3, kterou může uzavřít jen osoba právnická (česká organizace), v případě prorogace žádné omezení neobsahuje. Toto ustanovení výslovně obsahuje požadavky na formu prorogační dohody. Tato musí být uzavřena písemně. Vzhledem k tomu, že v daném případě jde o procesní dohodu, termín „písemně“ je třeba interpretovat dle práva fóra, tj. českého práva. Otázkou je, zda lze založit pravomoc českých soudů bez toho, že by byla založena dohodou rovněž příslušnost (doložka typu: Veškeré spory mezi stranami budou řešeny před českými soudy).³⁷ Toto je možné, je však nutný postup dle OSŘ. Podobná otázka se týká i dohody, kdy byla založena nejenom pravomoc, ale i příslušnost soudu, avšak v daném případě špatná věcná příslušnost. Jeví se správným názor Steinera, že v daném případě je neplatné určení příslušnosti soudu, nikoli však pravomoci českých soudů, jde-li postupovat opět dle OSŘ a soud tak určit. Podobně také Z. Kapitán s odkazem na judikát NS.³⁸ Toto ustanovení přináší řadu problémů typu pojmání pravomoci (příslušnosti) jako výlučné a s tím související otázky povinnosti respektovat takto založenou pravomoc, či situaci, kdy je sice dána pravomoc českých soudů, ale prorogační dohoda mění místní příslušnost. Již v minulosti se objevily kritické připomínky k řešení v ZMPS.³⁹

II.2 Určení fóra dle nařízení

Stanovení mezinárodní pravomoci (příslušnosti) soudů členských států (mimo Dánska) obsahují články 2-4. Úvodem je třeba říci, že jde o sofistikovaný systém, který se snaží zabezpečit flexibilitu pravidel a zohlednění zájmů stran. Někdy až na samou hranici přehlednosti pravidel a jejich vzájemných vztahů.

Nařízení Brusel I se pokusilo o obsahovou úpravu některých pravidel oproti úmluvě Brusel I. Zejména tam, kde se v minulosti objevily interpretační problémy (čl. 5.1.), došlo jak k zpřesnění pravidla, tak i k formulování pravidel zvláštních (individuální pracovní spory).

Napomoci pochopení systému může níže uvedené schéma:

<i>typ pravomoci</i>	<i>pravidlo pro aplikaci ve vztahu k ostatním pravomocem</i>
Pravomoc obecná Článek 2 - domicil	zaměnitelná s pravomocí alternativní I a II
Pravomoc alternativní I Článek 5	může nahradit pravomoc obecnou
Pravomoc alternativní II Článek 6 a 7	může nahradit pravomoc obecnou a alternativu I
Pravomoc speciální Články 8-21	užije se před pravomocí obecnou a alternativní I a II
Pravomoc výlučná založená nařízením Článek 22	užije se před všemi ostatními pravidly o pravomoci
Pravomoc výlučná založená dohodou stran Článek 23	užije se před všemi ostatními pravidly s výjimkou pravomoci výlučné a některých speciálních pravidel výslovně uvedených, kde není možné uzavřít dohodu nebo je tato časově determinována
Pravomoc založená podřízením se zahájenému jednání Článek 24	dtto

ad a. Základní pravomoc. Obecné kritérium pro určení pravomoci je dáno v článku 2 - domicil žalovaného. Pravidlo pro určení domicilu obsahují články 59 a 60. Článek 59 dopadá na osoby fyzické. Za situace, kdy je osoba domicilována ve státě sídla soudu, který o věci má rozhodovat, rozhoduje soud o naplnění termínu domicil dle svého právního řádu. V případě, že tomu tak není a má se zjistit, zda má osoba domicil v jiném členském státu, obsahuje článek odkaz na právní řád tohoto státu. Nařízení neobsahuje autonomní definici domicilu, ale pouze kolizní kritérium, které by mělo určit právní řád.

To, na čem se lze shodnout, a vyjádřila to obdobnými slovy například i Schlosserova zpráva, je, že „*termín domicil by měl vyjadřovat určité spojení mezi osobou a teritoriem ve smyslu menší správní jednotky tvořící část státu*“.

Pokud jde o osoby právnické a další jim na roveň postavené, jejich „domicil“ je dle článku 60 určen:

- statutárním sídlem, nebo
- sídlem ústřední administrativy, nebo
- hlavním místem podnikání.

Zvláštní výklad pro termín „statutory seat“ je dán pro Velkou Británii a Irsko.

V případě trustu a určení, zda je tento domicilován na území členského státu, použije soud svých norem mezinárodního práva soukromého.

ad b. Alternativa I. Tento typ pravomoci akcentuje existenci užšího vztahu mezi sporem a soudem, jehož pravomoc (příslušnost) se zakládá. Tato pravomoc prošla zejména ve svém odstavci prvním vývojem. Jak ukázalo množství interpretačních dotazů k Soudnímu dvoru ES (dále ESD), kritérium místa plnění pro spory ze smluv se ukázalo jako příliš obecné. Z tohoto důvodu bylo u smluv kupních a smluv o dodávce služeb doplněno o zpřesnění termínu místa plnění. Využito bylo u kupních smluv místa dodání a u smluv o službách místo poskytnutí služeb. Samozřejmě, jde o termíny z oblasti hmotného práva. O jejich naplnění rozhoduje právo rozhodné pro smlouvu (pokud neexistují mezinárodní smlouvy - např. Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží). Vzhledem k tomu, že v hmotném právu existuje pravidelně možnost dohody o místě dodání, přenáší se tato autonomie rovněž do práva procesního (nelze zaměňovat s prorogační dohodou dle článku 23). Takto již v minulosti vyznělo rozhodnutí ESD 56/79 Zelger v. Salinitri k otázce interpretace místa plnění v případě, kdy došlo k dohodě, nikoli však písemně. Zajímavé stanovisko se objevilo v případě stanovení místa plnění obsaženého ve smlouvě, jejíž platnost byla stranou namítána. V rozhodnutí 38/81 Effer v. Kantner ESD konstatoval, že pravomoc soudu zahrnuje i pravomoc k posouzení toho, zda smlouva byla platně uzavřena. Je tudíž dána pravomoc soudu i pro případy, kdy se spor mimo jiné týká platnosti smlouvy.

Současně bylo určení pravomoci u sporů z individuálních pracovních smluv vyřazeno z této části a zařazeno do pravomocí speciálních.

Využití možnosti žalovat v místě plnění namísto v místě sídla žalovaného může být pro stranu žalující velmi zajímavé. Lze takto dosáhnout přesunu do místa, které je jí právním prostředím bližší. Např. u smluv dodacích tak může v případě podmínek DDU, DDP, resp. s dodáním do skladu kupujícího žalovat kupující v místě svého podnikání (je-li samozřejmě totožné s místem dodání), naopak v případě smluv s odebráním tak může v místě svého místa podnikání žalovat prodávající apod. Dochází tak pravidelně k souladu místa řešení sporu s místem, kde měly být obvykle konány kontroly zboží.

V dalších odstavcích je reflektováno na problematiku založení pravomoci u výživného, v případě škody vzniklé nikoli ze závazku, u adhezních řízení, u sporů z jednání pobočky, jednatelství či jiné provozovny, u sporů v případě trustů či u námořních otázek.

Řada termínů obsažených v tomto ustanovení se stala předmětem interpretačních dotazů k ESD. Vzhledem k nedostatku místa odkazujeme na jiné publikace či zdroje obsahující výčet či obsah rozhodnutí.⁴⁰

ad c. Alternativa II. Tato pravomoc se uplatní tam, kde se jedná o situaci souvisejících či jinak propojených řízení. Smyslem úpravy je soustředit řízení, která spolu úzce souvisejí, pokud možno k jedinému soudu. Nejde jen o požadavek hospodárnosti řízení, ale i o snahu zamezit tomu, aby v těchto věcech rozhodovaly soudy různých zemí, neboť nelze zajistit jednotnost jejich rozhodování. I zde ESD vyžaduje, aby existoval úzký vztah mezi věcí a soudem, jehož pravomoc má být založena tímto ustanovením (Ivenel v. Schwab, 133/81). Literatura uvádí jako ústřední rozhodnutí k tomuto článku rozhodnutí 189/87 Kalfelis v. Bankhaus Schroder, Munchmeyer, Hengst and Co.

Je třeba ovšem uvést, že nařízení řeší výhradně otázku pravomoci, nikoli přípustnosti podání příslušné žaloby. Podmínky podání žaloby se řídí procesním právem fóra, a proto může dojít i k tomu, že ač je dle nařízení dána pravomoc soudů určitého státu nebo dokonce i příslušnost konkrétního soudu, žaloba nebude moci být přijata proto, že to nedovoluje procesní právo legis fori.

ad d. Speciální pravomoci. Nařízení obsahuje tzv. zvláštní pravomoci pro spory z oblasti spotřebitelské, individuálních pracovních smluv a ve věcech pojišťovacích. Důvody jsou různé, od zajištění ochrany slabší strany vztahu až po specifika dané úpravy.

ad e. Pravomoc výlučná založená nařízením. Konstatování pravomoci jako výlučné má významné účinky. Pravidelně není možné uznat a vykonat rozhodnutí soudu jiného státu, nelze přihlídnout k zahájení řízení v jiném státě, zahájené řízení v jiném státě nemá vliv na běh promlčecích a prekluzivních lhůt. Nařízení určuje výlučnost stanovených soudů v případě sporů o věcná práva k nemovitostem (s výjimkou pro některé spory týkající se případů tzv. timesharing), případy, kdy jde o platnost, neplatnost vzniku nebo zrušení společnosti nebo

jiné právnické osoby nebo rozhodnutí jejich orgánů, žaloby, jejichž předmětem je platnost zápisu do veřejného registru či problematika zápisů či platnosti práv průmyslových, případy, kdy se jedná o výkon rozhodnutí.

ad f. Pravomoc dohodnutá stranami smlouvy. Problematika prorogační smlouvy je obsažena v článku 23. Vzhledem k frekvenci této dohody v oblasti mezinárodního obchodu reaguje ustanovení ve své věcné části na možnou formou dohody velmi pružně (písemně nebo prokazovat písemně, odpovídající praktikám zavedeným mezi stranami či zvyklostem v příslušném obchodním odvětví). Pokud jde o elektronickou komunikaci, tam, kde tato poskytuje možnost trvalého záznamu dohody, jde o ekvivalent formy písemné. Zajímavý je personální dopad tohoto ustanovení - postačí, aby pouze jedna strana měla domicil na území členského státu a byl prorogován samozřejmě soud členského státu. Zvláštní úprava je předvídána pro dohody v rámci trustee. Ne zcela jasnou otázkou je personální rozsah ustanovení. Ze znění článku vyplývá i možnost, aby jedna ze stran neměla domicil na území členských států. Nicméně část autorů tvrdí, že pro založení pravomoci dle úpravy Brusel I musí existovat další významný prvek vztahující se k území ES. ESD zatím k této otázce mlčel.⁴¹

ad g. Pravomoc založená podřízením se zahájenému řízení. Dle některých názorů (např. Jenardova zpráva poukazující i na systematické řazení) hovoří o tomto typu založení pravomoci (příslušnosti) soudu jako o dohodě uzavřené mlčky. Nejsme si tak zcela jisti, zda je to přesné. Smyslem ustanovení je ponechání výhodnějšího režimu uznání a výkonu soudních rozhodnutí tam, kde z určitých, možná i zákonodárcem nepředvídatelných důvodů by mohlo dojít k situaci, že dle úmluvy není založena pravomoc (příslušnost), a přesto se jedná o případy, které mají vztah k území členských států. Tento článek vyvolává řadu dohadů směrem k personálnímu dopadu.

II.3 Určení fóra a mezinárodní smlouvy

Vedle nařízení a směrnic je třeba v rámci evropské legislativy počítat stále ještě s mezinárodní úmluvou. Konkrétně již zmiňovaná Úmluva o pravomoci soudů a uznání a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních (původní Brusel I) je stále aktuální vzhledem k Dánsku, kde neplatí nařízení. Prakticky stejný obsah i název má Luganská úmluva, vážící státy EU a ESVO. Pozice ČR by měla být vyjasněna. V době psaní příspěvku ČR nebyla smluvní stranou žádné z úmluv.

Z mnohostranných úmluv je třeba zmínit úmluvy v oblasti přepravní.

Některé dvoustranné smlouvy o právní pomoci rovněž obsahují stanovení pravomoci soudů smluvních států. O jejich vztahu k mnohostranným mezinárodním smlouvám, vnitrostátní legislativě či nařízením tam, kde je to aktuální, jsme hovořili v úvodní pasáži.

III.

MEZINÁRODNÍ ROZHODČÍ ŘÍZENÍ A URČENÍ FÓRA ARBITRI

Na úvod jeden případ pro demonstraci:

Rozhodnutí Oberlandesgericht Dusseldorf, 6 Sch 2/99, z 23. 3. 2000, publikováno pod číslem 374 v databázi UNCITRAL CLOUT. V rozhodovaném případě se jednalo o případ sporu mezi společníky o hodnotě podílu prodaného jedním společníkem druhému. Strany se ústně dohodly na rozhodci. Ten v místě podnikání stran v Curychu provedl ohodnocení. Dva roky se nic nedělo. Po dvou letech ho strana vyzvala k vydání nálezů.

Rozhodce jej vydal a opatřil místem vydání: Dusseldorf. Neúspěšná strana podala návrh na zrušení k soudu v Dusseldorfu. Tento odmítl svou pravomoc ke zrušení nálezu. I když rozhodnutí bylo postaveno na starší německé úpravě, kladl si soud otázku dle nové úpravy (postavené na Vzorovém zákonu UNCITRAL). Dle čl. 1025(1) německého ZPO lze aplikovat ustanovení jen když je místo řízení situováno v Německu. Soud shledal, že místo nebylo ani určeno stranami, ani rozhodci. Pouze nález měl uvedenu rozhodcovu adresu. Za těchto okolností soud určil efektivní, skutečné místo. Pouze kdyby žádné místo nemohlo být takto určeno, mohlo by být místo posledního ústního slyšení zvažováno jako místo řízení. V daném případě všechna relevantní jednání a styky účastníků se odehrávala v Curychu. Tedy bez ohledu na to, kde byl nález vydán, skutečné místo jednání nebylo situováno v Německu.

V rozhodčím řízení je dnes pravidelně rozlišováno fórum ve smyslu geografickém a právním. Obvykle dochází k utilitě obou míst. Nicméně v mezinárodním prostoru není vzácné oddělení obou míst, anebo problémy s určením fóra ve smyslu právním. Jde například o situace, kdy se jednotlivé fáze řízení odehrávají v různých státech, příp. strany neurčily místo, nastaly různé nepravidelnosti v řízení. K problémům může dojít také u již dříve avizovaných zvláštních případů - mezinárodní sportovní arbitráže a on-line arbitráže. Je současně skutečností, že významná sudiště (viz dále WIPO Centrum, Londýnský rozhodčí soud, RS při MOK) reagují na oddělení míst jednání a řeší tuto situaci.

Je velmi příznivé, že této otázce věnuje pozornost i česká teorie ať již pokud jde o rozhodčí řízení tradiční či rozhodčí řízení on line.⁴²

Příslušnou problematikou se samozřejmě můžeme zabývat jen za podmínky, že nepopíráme existenci teritoriálního spojení řízení s místem jeho konání a nepovažujeme veškerá rozhodčí řízení s mezinárodním prvkem za denacionalizovanou.⁴³ Jak již zřetelně vyplynulo z úvodní pasáže, tento názor o delokalizaci či denacionalizaci ve smyslu neexistence vazeb k národním právním řádům nesdílíme. Dokonce se ani nedomníváme, že příklady států uvolňujících vazby představují denacionalizaci. Jde pouze o uvolnění striktně teritoriálních vazeb pro aplikaci některých skupin norem, nikoli neexistenci vazeb. V této debatě, po pravdě řečeno probíhající od poloviny minulého století, stojíme na pozitivistických základech.⁴⁴ O náležitosti mezinárodního rozhodčího řízení do působnosti konkrétního národního právního řádu nás přesvědčuje konkrétní realita tohoto způsobu řešení sporů. Navíc rozbory situací, jimiž je argumentováno ve prospěch denacionalizací ukazují, že se opět prvotně opírají o stanoviska konkrétních právních řádů, které uvolňují aplikaci jednotlivých skupin norem.

Jak již bylo uvedeno v úvodní části, má termín fórum -sudiště v případě rozhodčího řízení dva významy.

A. Sudiště ve smyslu pouze geografickém je to, kde se koná zasedání. Ta se mohou konat v jednom místě, či ve vícero. Důvody pro úmyslnou změnu míst mohou být různé. Je to například lepší možnost provedení důkazů, lepší administrativní zázemí pro vedení řízení, dobrá dopravní dostupnost pro rozhodce či, a to je již důvod právní, úmyslná snaha stran a rozhodců o delokalizaci řízení. Naposledy uvedené je aktuální v řízení mezi státem a zahraničním investorem. Smyslem delokalizace je navodit situaci, kdy žádný z dotčených právních řádů nebude moci „nárokovat“ např. pravomoc svých soudů pro případné zrušení rozhodčího nálezu. Současně nelze předpokládat ohrožení nuceného výkonu vydaného rozhodčího nálezu, neboť garance pro jeho uznání a výkon lze nalézt ve smlouvě o zacházení s investicemi a ochraně investic. Literatura využívala pro tento význam obvykle (ne však zcela) termín „place of arbitration“.⁴⁵ Dnes některé řády rozhodčích soudů počítají s eventualitou existence rozdílného právního a geografického sudiště (WIPO Arbitration Rules čl. 39 odst. 2, The Rules of the London Court of International Arbitration - čl. 16 odst. 2, Rules of Arbitration - International Chamber of Commerce čl. 14 odst. 2 a 3). Zjevně nejvýznamnějším příkladem oddělení je situace v oblasti sportovního práva. Ta však nespadá do oblasti našeho zájmu. Zde odkazujeme na literaturu speciálně se zabývající touto otázkou.⁴⁶

B. Sudiště ve smyslu právním je místo, které představuje rozhodující spojnicí řízení a práva státu. Jde o místo, a které je rozhodující pro koncepci řízení, určení práva rozhodného pro uvedenou dotčenou otázku, určení „státní příslušnosti“ nálezu, určení vazeb na jiné orgány státu jako je především soud, který by měl realizovat pomocnou funkci (ustanovení či vyloučení rozhodců, předběžná opatření, provedení důkazů, které nejsou poskytnuty dobrovolně) či kontrolní funkci (zrušení rozhodčího nálezu). Tento význam sudiště bývá označován termínem „seat of the arbitration“, příp. francouzsky „siège“.

Nutné je rovněž vnímat dva zdánlivě rozdílné pohledy: pohled rozhodčího řízení a hodnocení z pohledu soudů obecných plnicích vůči rozhodčímu řízení specifické funkce.

A. Pohled rozhodčího řízení. Sudiště je v první řadě dáno vůlí stran, kdy strany nejenže volí rozhodčí řízení jako způsob řešení sporů, ale často jej také lokalizují na teritorium konkrétního státu. Jde o jedno ze základních práv stran. Ty buďto přímo určují místo jednání (méně časté, např. situace, kdy strany v řízení ad hoc určí místo zasedání senátu nebo u rozhodčího soudu stálého využijí možnost přesunu sudiště)⁴⁷ nebo nepřímo (volbou rozhodčí instituce). Pokud strany takto místo neurčí, není výjimečné ani to, že toto místo určují rozhodci sami tam, kde chybí určení stranami nebo jim řád rozhodčího soudu umožňuje přesun. V některých případech (viz WIPO) umožňuje řád určení administrativě soudů.

B. Pohled řízení soudního. I když ne přímo určením místa rozhodčího řízení, ale konstatováním, zda je dána mezinárodní pravomoc soudu obecného k projednání určité otázky (realizace předběžného opatření, realizace pomocné funkce, zrušení rozhodčího nálezu) nebo při posuzování „státní příslušnosti“ rozhodčího nálezu za účelem jeho nuceného výkonu, se i soud obecný zabývá posouzením vazeb řízení na teritorium státu. Soud může vycházet jak z objektivních kritérií (místo zasedání senátu, místo posledního jednání, místo vydání rozhodčího nálezu, užitá procesní pravidla), tak kritérií subjektivních (respektovat vůli stran). Při rozdílnosti kritérií v jednotlivých státech tak může dojít k určitým rozporům: soudy pracují vždy na základě striktně pojatého principu teritoriality. Rozhodčí řízení nemá determinovány teritoriální vazby. Ty pravidelně získává následně (vůle stran lokalizující řízení, vůle rozhodců atd.).

Vzhledem k rozhodčímu řízení může jak pro funkci pomocnou, tak pro funkci kontrolní v konkrétním případě dojít:

a) k souladu a ke konstatování, že pouze jeden stát (soud) má dánu pravomoc k poskytnutí výše uvedených úkonů,

b) k nesouladu a konstatování pravomoci soudů vícera států (pozitivní konflikt pravomocí vedoucí až k situaci, že v rámci jednoho státu dojde ke zrušení nálezu a v rámci druhého je nález vykonán,

c) k nesouladu a negativnímu konfliktu pravomocí, kdy neexistuje stát a soud, který by měl dánu pravomoc ke zrušení nálezu.

I když bezesporu nejde o ideální situaci, je toto realitou rozhodčího řízení, která může být změněna jen přijetím mezinárodní úmluvy zohledňující oba pohledy na místo rozhodčího řízení.

Pokud strany určí místo konání rozhodčího řízení v ČR, v předchozích sekcích jsme hovořili o podmíněnosti aplikace jednotlivých skupin norem z pohledu českého práva. Pokud jde o otázku určení místa konání rozhodčího řízení, § 17 ZRŘ ponechává toto určení na vůli stran. Pouze v případě, že se strany nedohodnou, je toto místo určeno rozhodci. V případě RS při HK a AK ČR se předpokládá, že místem konání je sídlo Rozhodčího soudu. Není však vyloučeno, aby se konalo nejenom na jiném místě v ČR (což z pohledu naší problematiky nemá žádný význam), ale i v zahraničí. V těchto případech je však nutný souhlas stran. Další otázky již řád výslovně neřeší.

Co lze v tomto směru u mezinárodního rozhodčího řízení říci na závěr. Místo konání rozhodčího řízení představuje významnou skutečnost z pohledu obou doktrín: teritoriální či autonomistické (delokalizační). Stranám lze doporučit věnovat tomuto místu pozornost a pečlivě zvažovat např. přesuny místa či význam konání jednání v jiném místě, než bylo dohodnuto.

doc. JUDr. NADĚŽDA ROZEHNALOVÁ, CSc., autorka je docentkou na Právnické fakultě MU v Brně.

Poznámky pod čarou:

³⁴ Tradiční česká terminologie s připomenutím nejednoty využívá termínu mezinárodní pravomoc. Např. Kučera, Z., c. d. 13, s. 358 a násl. Steiner, V., Štajgr, F., c. d. 6, s. 37 a násl. Je skutečností, že již tradičně existují diskuse týkající se vhodnosti

- terminologie. Česká doktrína se přiklání k termínu „mezinárodní pravomoc“, jednalo-li se o mezinárodní pravomoc českých soudů. Novou dimenzi zde vnesl překlad nařízení Brusel I a Brusel II používající ne zcela šťastně termín „příslušnost“. V daném případě jde totiž nejenom o vytyčení pravomoci tuzemských orgánů, ale skutečně o rozdělení pravomoci mezi orgány jednotlivých států. S argumenty pro tento termín vybranými z oblasti německé doktríny nově také: Kapitán, Z., Volba soudiště v soukromoprávních vztazích s mezinárodním prvkem, *Časopis pro právní vědu a praxi*, č. 1, 2004, s. 18 a násl.
- 35 Kučera, Z., Tichý, L., c. d. 5, s. 222. Z další literatury Tichý, L., K pravomoci československých soudů ve věcech majetkových s cizím prvkem, *Právník*, 1984, č. 5, s. 541 a násl.
- 36 Kučera, Z., c. d. 13, s. 314.
- 37 Steiner, V., Štajgr, F., c. d. 6, s. 52 a násl.
- 38 Steiner, V., Štajgr, F., c. d. 6, Kapitán, Z., c. d. 34, s. 24 a násl. K otázce prorogace rovněž i Bělohávek, A., Prorogace pravomoci soudů v majetkových sporech s mezinárodním prvkem a otázka vzájemnosti, *Právní rádce*, 2002, č. 12, s. 22 a násl.
- 39 Kučera, Z., Ujednání příslušnosti zahraničního soudu, *Právní praxe v podnikání*, 1997, č. 12, s. 10 a násl.
- 40 Viz v české literatuře díla uvedená v poznámce 17. Upozornit je možné pro rozhodnutí přeložená do českého jazyka na databázi na www.mps.law.muni.cz
- 41 Newton, J., *The Uniform Interpretation of the Brussels and Lugano Conventions*, Oxford, 2002, s. 191 a násl.
- 42 Bělohávek, A., c. d. 8, s. 134 a násl. Podobně Bělohávek, A., Místo konání rozhodčího řízení, *Právní zpravodaj* č. 3, 2004, s. 13 a násl., Bělohávek, A., Rozhodčí řízení on-line, *Právní rozhledy* č. 12, s. 473 a násl., Sehnálek, D., Sudiště v elektronickém rozhodčím řízení, *Časopis pro právní vědu a praxi* č. 4, 2004.
- 43 K této otázce např. Friedland, P.D., *Arbitration Clauses For International Contracts*, New York, Juris Publishing, 2000, s. 35 a n., Hunter M., Paulsson J., Rawding N., Redfern A., *The Freshfields Guide to Arbitration and ADR*, Kluwer, Haag 1993, s. 19 a n.
- 44 Jen příkladmo z bohaté diskuse lze poukázat na Mann, F., A. *Lex Facit Arbitrum*, in *Liber Amicorum for Martin Domke*, 1967, s. 159 a násl. Goldman, B., *Les conflits de lois dans l'arbitrage international de droit privé*, In *Recueil des Cours de l'Academie de Droit International de la Haye*, 1963.
- 45 Fouchard Gaillard Goldman on *International Commercial Arbitration*, Kluwer, The Hague, 1999, s. 674 a násl.
- 46 Vynikající rozbor přinesla stať Kaufmann-Köhler, G., *Identifying and Applying the Law Governint the Arbitration Procedure The Role of the Law of the Place of Arbitration*, in gen. ed. van den Berg, A. J., *International Council for Commercial Arbitration*, Kluwer Law, Haag, 1999, s. 336 a násl. Autorka zde pracuje s možnostmi právní fikce fóra u arbitráže v rámci olympijských her.
- 47 Například velmi často se v souvislosti s Rozhodčím soudem při MOK v Paříži objevuje doložka: „Veškeré spory vyplývající z této smlouvy budou řešeny u rozhodčího soudu při MOK v Paříži. Místem zasedání rozhodčího senátu bude Stockholm.“ Tento typ určení se dle generálního sekretáře RS při MOK objevuje pravidelně. V 80. letech, odkdy pochází náš údaj, se toto určení objevovalo prakticky v 80 procentech případů.